Dr. Y. Nielsen.

Grev Herman Wedel-Jarlsberg

1813.

GREV HERMAN WEDEL JARLSBERG I 1813.

AF

Dr YNGVAR NIELSEN.

Den 30te marts 1813 fik grev Herman Wedel Jarlsberg efter ansögning afsked fra sit amtmands-embede. Han var derefter kun privatmand. Som besidder af sit grevskab og gjennem sit forhold til Peder Anker kunde han også efter dette have nok at sysselsætte sig med. Han boede for det meste hos svigerfaderen, på Bærum eller Bogstad, og var kun sjeldnere på Jarlsberg. Politiken optog i denne tid det meste af hans interesser, og med opmærksomhed fulgte han begivenhedernes gang. Det var ikke vanskeligt at se, at der forestod betydelige omvæltninger i Europas politiske forhold, der igjen med lethed kunde få indflydelse på Norges fremtidige stilling. Mange tegn tydede på, at det öieblik nu var kommet, da man i Norge kunde udrette, hvad der var forsömt i 1809 og 1810.

Når grev Wedel netop ved denne tid fandt sig opfordret til at fratræde sin amtmandsstilling, må det især have været, fordi han under de forestående begivenheder önskede at have större handlefrihed. Han modtog i de samme dage, da hans afskeds-ansögning indvilgedes i København, en svensk udsending, major Nils von Koch, om hvem det ikke kunde være ham ubekjendt, at han var agent for selve den svenske kronprins. Majoren medbragte fra Karl Johan en erklæring om de vilkår, på hvilke han agtede at tilbyde nordmændene en forening med Sverige. Denne vandt, efter hvad majoren indberettede til sin kronprins, almindeligt bifald og tilfredsstillede alle de fordringer, som man i Norge fandt at kunne gjöre.

Rimeligvis have i de förste måneder af 1813 mange nordmænd vendt sig med sine forhåbninger mod Sverige og dets kronprins. Virkningerne af det nærmest föregående uår föltes over det hele land, og den dansk-norske statsbankerot ved forordningen af 5te januar 1813 bidrog end mere til at lamme al handel og rörelse. Tanken om at oplöse foreningen med Danmark og slutte sig til Sverige kom derved atter frem hos mange, og derfor havde den svenske agent, som nu dukkede op i Norge, så meget lettere for at finde velvillige ören.

Major v. Koch reiste under påskud af at kjöbe trælast, og havde slået sig sammen med en slægtning af sig, en svensk kjöbmand ved navn Eckermann, der var bosat på Frederikshald. I Kristiania traf han Peder Anker, medens grev Wedel ved hans ankomst var fraværende og först måtte hentes ved expres fra svigerfaderen. Han kom imidlertid, inden Koch havde forladt byen, uagtet denne måtte påskynde sin afreise, da hans ophold havde tildraget sig en for ham ubehagelig opmærksomhed fra vicestatholderen, prinsen af Hessens side, hvis adjutanter iagttoge alt, hvad han foretog sig.

Grev Wedel synes i sine udtalelser til den svenske agent at have lagt for dagen sin sedvanlige åbenhed og uden hensyn at have sagt ham sine meninger om den danske styrelse. Efter Kochs indberetning til Karl Johan skal han have ytret, at han var en stor hader af det danske åg, og at han med liv og blod var færdig til at afryste dette; han sagde, at han troede at have tilstrækkelig indflydelse hos sine landsmænd til at kunne få istand en reisning af bönderne i Buskeruds amt og Jarlsbergs grevskab. Men da der ikke var anförere for at lede en sådan udisciplineret skare, havde greven betænkeligheder ved at bringe den på benene, da han måtte frygte for, at den kunde begå voldsomheder og derved igjen foranledige en borgerkrig. Derfor anså han det mest hensigtsmæssigt at vente, indtil en svensk hær kunde være ved hånden, og da först lade folket reise sig. Han fordrede således understöttelse af 30—40,000 svensker, som skulde foretage et hurtigt angreb på Kristiania, samtidig med, at han fik bönderne til at reise sig. Som en fölge deraf må grev Wedel rimeligvis have været imod, at den svenske hærs hovedstyrke overförtes til Tyskland, da det derved blev umuligt at yde ham den understöttelse, han havde forlangt som den förste betingelse for at stille sig i spidsen for en norsk reisning.

Forsåvidt må grev Wedels opfatning af den hensigtsmæssigste fremgangsmåde ved foreningens istandbringelse i et væsentligt punkt have

faldt sammen med hans ven, baron Adlersparres.[1] Thi denne var også imod at Norge, som det hed sig, skulde vindes på valpladsene i Tyskland; — i den henseende have altså begge disse politiske venner havt meninger, der vare bestemt modsatte de allieredes. Det kan da neppe heller være tvivlsomt, at også Adlersparre havde tænkt sig, at foreningen skulde istandbringes på den måde, som grev Wedel havde antydet i sine samtaler med major von Koch.

Som grev Wedels meningsfæller nævner den svenske agent kammerherre Anker, flere kjöbmænd, deriblandt assessor Haagen Mathiesen, samt en del proprietærer og bönder. For de sidste var det af en væsentlig betydning, at de fra Sverige snart kunde få korn, hvorpå der efter uåret i 1812 var stor mangel. Også på Moss havde major v. Koch indledet forbindelser med nogle af de derværende kjöbmænd. I hans öine synes de nordmænd, hvis navne han anförer i sine indberetninger, at have stået som et sluttet parti. Dette er dog ikke rimeligt. Grev Wedel og hans svigerfader have neppe indladt sig i en forbindelse med en mand som Mathiesen, der tiltrods for den måde, hvorpå major v. Koch omtaler ham som den mest anseede kjöbmand i Kristiania, i virkeligheden var almindelig forhadt og foragtet. Der er heller intet, som antyder, at han kan have været tilstede, når de med den svenske major dröftede muligheden af en forening, fremkaldt på den ovenfor angivne måde. Grev Wedel og Anker have her optrådt for sig; men v. Koch har i sine samtaler med andre hört de samme anskuelser fremsatte, og har måske derfor selv troet, at han havde at gjöre med forskjellige repræsentanter for et allerede i forveien dannet, fastsluttet parti. Men et sådant gaves ikke; hvad majoren hörte, var kun samstemmende udtalelser af mænd, der önskede en forening med Sverige, og i disse synes han at have lagt mere, end strengt taget var berettiget.

Grev Wedel har heller ikke holdt sin mening tilbage om, at den svenske hærs overgang over Östersöen var en afgjörende hindring for en

---

[1] Brev fra Adlersparre til [Platen?], dat. Mariestad 12 juni hvis indhold tildels er gjengivet i forf:s *Bidrag til Norges og Sveriges historie 1812—1816*, s. 53: »Kör in i mitt hufvud, om du kan, att vägen till Norge går genom Tyskland; att Sverige vunnit genom långväga krig; att Rysslands förstoring är till vår fördel; att ändamålet med nordiska rikenas förening, neml.: trygghet emot de östra barbarerne, vinnes genom dessa barbarers härjande biträde; att man ej bör inrycka i Norge, när hela menigheter och ett starkt parti begära det, utan när vi der blifvit högst förhateliga genom våra utsvältningsåtgärder, och allt der i landet hunnit consolidera sig, regering, constitution, providering, defension m. m.; att en plan är god, hvars både förolyckande och framgång leda till förderf. Kör in detta i mitt hufvud, så bidrar du direkte till min sällhet.» Brevet er i de anförte *Bidrag* henfört til 1814, men kan neppe være skrevet senere end 1813.

reisning i Norge. De forhåbninger om fred og om det dansk-norske monarkis fortsatte beståen, der netop på samme tid vaktes gjennem fyrst Dolgoruckis optræden i Köbenhavn, virkede også på stemningen i Norge. Hvis, som det nu for et öieblik så ud til, den russiske keiser garanterede Frederik VI Norges besiddelse, da var dermed også muligheden af en reisning afskåren. De danske diplomaters bestræbelser for at stemme de allierede stormagter gunstig for sin konges sag misforstodes og opfattedes for tidlig som grund til at nære store forhåbninger.

Denne forandring i stemningen blev dog ikke af major v. Koch tillagt den store betydning, som man skulde tro. Han hörte på sin tilbagereise om, at flere indflydelsesrige mænd nu nærmede sig til det parti, der önskede en forening med Sverige. Efter hvad han på denne måde hörte, kom han tilsidst til det resultat, at Norges tilslutning til Sverige kunde opnåes gjennem en fredelig overenskomst mellem de to folk, uden anvendelse af en större hærstyrke, og på grundlag af de fra kronprinsen af Sverige gjennem ham oversendte foreningsvilkår. Norge havde efter v. Kochs mening ingen Adlercreutz eller Adlersparre, der kunde stille sig i spidsen for et så betydeligt foretagende; men i »selskabet for Norges vel» troede han dog at finde et naturligt midtpunkt for en reisning. Af medlemmerne af dette selskabs bestyrelse nævnte han for Karl Johan grev Wedel og kammerherre Anker.[1]

De af Karl Johan tilbudne betingelser for en forening mellem halvöens to riger indeholdes efter al sandsynlighed i to udkast, der findes mellem kronprinsens papirer fra denne tid, og som desuden neppe heller kunne henföres til noget andet tidspunkt.

Hovedgrundsætningen i disse Karl Johans forslag til nordmændene, var den, at de selv skulde have ret til at give sig en forfatning, der passede for deres forhold, og at de skulde regjeres i overensstemmelse med sine egne love. Kongen skulde hvert år opholde sig 3 måneder i Norge, og i hans fravær skulde alle sager afgjöres af et statsråd, bestående af indfödte nordmænd. Norge skulde i Kristiania have sin egen bank og et fond til indlösning af de talrige banksedler, i hvilket öiemed Sverige skulde yde et tilskud af 1—2 millioner. Al militærtjeneste og al udskrivning senere end det 25de år skulde afskaffes. Nationalforsamlingen kunde bestå af to kammere, deraf et senat af 11 kongevalgte

---

[1] Major v. Kochs indberetninger til Karl Johan af 14/4 og 1/5 1813 i dennes arkiv på Stockholms slot; de ville begge blive trykte mellem bilagene til grev Wedels biografi.

livsvarige medlemmer, samt en formand, der ligeledes tænktes udnævnt af kongen på livstid. Som den förste formand i senatet nævntes grev Wedel. Det andet kammer eller den lovgivende forsamling skulde bestå af 60 medlemmer, valgte ved indirekte valg; dette skulde behandle alle love, som dog ikke fik gyldighed, inden de vare antagne af senatet.

Ved siden heraf stilledes der i udsigt uindskrænket handel med England, ligesom anlæg af magasiner og veie, tilligemed oprettelse af höiere dannelsesanstalter i de 3 stiftsstæder, som et supplement til universitetet.

Begge udkast, der omtrent indeholde det samme, indeholde öiensynlig kun löst nedskrevne tanker, der blot angive principerne, under hvilke Karl Johan tænkte sig foreningen istandbragt. Der var i öieblikket ingen anledning for ham til at gå mere i detalj, og han har endog ladet meget vigtige spörgsmål aldeles uberört. Så meget kan dog sees, at han har været villig til at indrömme Norge fuldstændig ligeberettigelse og vidtstrakt selvstændighed inden den påtænkte union, medens han har gået ud fra, at magten i landets indre anliggender burde ligge hos »de störste skatteydere og de mest oplyste mænd», blandt hvilke medlemmerne af den lovgivende forsamling skulde tages. Da imidlertid ordningen af landets fremtidige forfatnings-forhold skulde afgjöres af folket selv, er det ikke berettiget at opfatte kronprinsens ytringer om disse som andet end antydninger om, hvad han har tænkt sig, som det mest hensigtsmæssige. Mere ligger heller ikke i udkastenes ord.

Umiddelbart efter major v. Kochs besög i Kristiania kom der til Bærum en anden svensk agent, hæredshövding Sköldberg, der ligeledes var udsendt af Karl Johan med den opgave at træffe aftale med grev Wedel og kammerherre Anker om fremgangsmåden ved Norges forening med Sverige. Da han havde en i Norge bosat broder, der endog var i Ankers tjeneste som overmasmester ved Bærums verk, var det let for ham at finde et påskud til sin reise.

Sköldberg var 12te april på Bærum og havde der en samtale med grev Wedel og hans svigerfader. Allerede den 24de skulde han være tilbage i Stockholm og der den fölgende dag meddele höiere vedkommende, hvad der var kommet ud af hans reise. Hans rapport har rimeligvis kun været mundtlig; men det synes alligevel, som om det hurtig er blevet bekjendt, hvad han havde aftalt i Norge. Regjeringen i Köbenhavn modtog ialfald fra Sverige to beretninger om hans reise, i hvilke der også meddeltes fuldstændig besked om hans forhandlinger med de misfornöiede nordmænd i den form, hvori disse vare blevne bekjendte for uindviede.

Ifölge disse efterretninger var det enten blevet aftalt eller ialfald fordret fra norsk side, at kronprinsen straks med en hær på 40—50,000 mand skulde rykke ind i Norge, af hvilke hovedstyrken skulde landstige på begge sider af Kristianiafjorden, dels ved Horten og dels ved Moss. På det sidste sted skulde kronprinsen selv gå i land og udstede en proklamation, samtidig med at der kom rigelig forsyning af korn. Når dette var skeet, skulde grev Wedel og kammerherre Anker sammenkalde folket til Kristiania og der foreholde det gavnligheden af en forening, som derpå skulde iverksættes på et grundlag, der synes at have været tænkt omtrent som det med v. Koch aftalte. Således hed det sig, at Norge skulde beholde sine egne love og have sine særskilte embedsmænd, at det skulde få sin egen bank, og at ingen svensker skulde ansættes i landet. Norges statsindtægter skulde alene kunne anvendes til dets eget bedste, og landet skulde ikke deltage i den svenske statsgjæld. Men overfor udlandet skulde begge riger danne en sluttet enhed, og hjælpe hinanden i krig. Her tænkte man sig forholdet ordnet på den måde, at Norge i militær henseende skulde være eet med Sverige. Forsåvidt det fordredes, at de norske grænsefæstninger skulde overleveres til Sverige, da har dette neppe været tænkt som noget mere end en midlertidig forholdsregel, indtil de nye foreningsbånd vare blevne bestemte og mere fæstnede.

Det var især grev Wedel og kammerherre Anker, på hvem man fra svensk side i denne henseende gjorde regning, dog for den förstes vedkommende med et vist forbehold. Thi kronprinsen af Sverige stolede ikke ubetinget på ham, men nærede mistanke om, at han kun arbeidede på at hæve sig selv ved at gjöre Norge selvstændigt, og at han, når dette mål var nået, vilde stille sit fædreland under engelsk beskyttelse. Som mænd, der i tilfælde vilde slutte sig til en reisning med det formål at forene Norge med Sverige, nævntes oberstlöitnant Nilson og oberst Hegermann i Kristiania, samt kaptein Gerner på Moss. Der taltes også om, at dr. Neumann skulde have været en af dem, der tidligere havde holdt på, at Norge skulde slutte sig til Sverige. For de tre förstnævntes vedkommende vides intet om deres politiske anskuelser i dette punkt; for den tredies må der foreligge en forveksling mellem sogneprest dr. Neumann i Asker og bergråd Neumann på Odals verk, hvilken sidste rimeligvis er den, som her er ment.

Hvad der på denne måde foregik i Kristiania og i de nærmest tilstödende egne, var ingen hemmelighed for regjeringen i Köbenhavn.

Kongen var i den henseende særdeles vel betjent, både i Kristiania og i Stockholm, og det endog i den grad, at såvel prins Frederik som gesandtskabet i Stockholm oftere först fra ham modtoge meddelelse om, hvad der foregik på begge steder. Prins Frederik af Hessen synes endog formelig at have lukket öinene for, hvad der foregik omkring ham, og ikke villet tro på, at der i Norge gaves et parti, der arbeidede på at lösrive landet fra Frederik VI:s herredömme.

Sköldbergs underhandlinger bleve hurtig röbede, formodentlig på grund af, at han har været uforsigtig i sine ytringer efter tilbagekomsten til Sverige, og en af Frederik VI:s agenter i Sverige afgav derom en indberetning til regjeringen i Köbenhavn.[1] Allerede i de förste dage af marts havde desuden Frederik VI været vidende om, at der til Kristiania var ankommet 6 svensker, der, som han troede vist måtte have »en hensigt», og hvem han derfor bad prins Frederik af Hessen have »i nöie og sikkert opsyn.»[2] Kongen påstod, at han ad to veie havde modtaget underretning om, at svenskerne skulde have »et hemmeligt parti i Norge», og at dette skulde være mellem Frederikshalds borgere og bönderne i den nærmeste omegn af denne by. Det var endog berettet for ham, at de 6 svensker, som vare komne til Norge, i Frederikshald skulde have drukket på en forening mellem Norge og Sverige.[3]

Om alt dette blev prins Frederik af Hessen underrettet fra Köbenhavn, i stedet for, at han burde været den, som först gav kongen meddelelse om, hvad der foregik i det land, hvis styrelse af denne var lagt i hans hånd. Kongen gav ham endog anvisning på at benytte to mænd til fortsatte undersögelser af disse forhold, nemlig stiftamtmanden i Akershus, Emanuel de Thygeson og oberstlieutenant I. F. V. Haffner, af hvilke dog ikke den ene behövede at vide om, at der også var betroet den anden det samme hverv.[4] Ligeledes udtalte kongen önsket om, at man kunde få grebet og afstraffet en af de svenske udsendinge, for derved at betage de övrige lysten.[5]

---

[1] I det danske geheimearkiv findes to forskjellige udaterede optegnelser, uden underskrift, om Sköldbergs besög i Norge.

[2] Dechiffreret depesche en chiffres fra kongen til pr. Frederik, dat. $^2/_3$ 1813, mellem Kristian Frederiks papirer i det danske geheimearkiv.

[3] Dechiffreret depesche en chiffres fra kongen til pr. Frederik, dat. $^6/_4$ 1813, mellem Kristian Frederiks papirer.

[4] Kongens i forrige note anförte depesche til pr. Frederik.

[5] Depesche fra kongen til prins Frederik, dat. $^{17}/_4$ 1813.

Prins Frederik vilde endnu ikke erkjende, at der gaves noget svensk parti i Norge, hvortil kongen svarede, at dette glædede ham.[1] Men prinsens erklæring var dog ikke tilstrækkelig til at berolige ham i hans mistanke om, at der i Norge arbeidedes mod ham, og fornemlig betragtede han grev Wedel som den, der var sjælen i denne agitation, og som derfor på det nöieste måtte iagttages af prins Frederik.

I et brev af 8de mai ytrede således kongen: »Grev Wedel er en mand, som De bör våge over; findes han skyldig, da bör man forsikre sig hans person; thi i slige tilfælde er komplimenter overflödige. Men De gjör bedst i at lade ham observere på det nöieste ved pålidelige folk; findes han skyldig, da bör De först rådföre Dem med stiftamtmanden og justitiariussen i lands-overretten, og når disse finder ham skyldig, arrestere ham og enhver, der måtte vise sig fra en urigtig side. Imidlertid tror jeg endnu, at det hele med grev Wedel kommer af en stor ærgjerrighed og lethed i at nedrive alle höie embedsmænd; thi at han skulde være uredelig eller utro, kan jeg ei forestille mig.»[2]

Ligesom grev Wedel havde ytret for v. Koch, at han i öieblikket gik ud fra, at der var udsigter til fred, og at dette kunde have en uheldig indflydelse på foreningsplanerne, således drömte også Frederik VI om, at han skulde istandbringe en overenskomst med England og Rusland og derved sikre sig selv Norges bevarelse. I slutningen af april forberedte kongen sig derfor på en tilslutning til de mod Napoleon kjæmpende magter og traf foranstaltninger til at lade et dansk troppekorps stöde til deres hære. Prins Frederik af Hessen blev bestemt til at være anförer for dette korps, og 11te mai underrettedes han herom fra kongen, med pålæg om at holde det hemmeligt. Allerede inden 2den mai var det derhos bestemt, at kongens fætter, prins Kristian Frederik, skulde aflöse ham i Norge.[3]

Men snart måtte Frederik VI:s håb om at opnå en overenskomst med England, hvorved han beholdt Norge, aldeles opgives. Grev Bernstorff vendte tilbage fra London med den besked, at man ikke kunde få fred, uden på grundlag af Norges afståelse.[4] Stillingen var

---

[1] Depesche fra kongen til prins Frederik, dat. $^{1}/_{5}$ 1813.

[2] Det her anförte stykke af kongens depesche til prins Frederik af $^{8}/_{5}$ 1813 fölger umiddelbart efter det, som er trykt i forf:s *Bidrag til Norges historie i 1814*, I, s. 30.

[3] Forf:s *Bidrag til Norges historie 1814*, I, s. 30. Om tiden, når udnævnelsen foregik, smlgn. Carl Th. Sörensen, *Kampen om Norge*, I, s. 135, samt note 1.

[4] Depesche fra Frederik VI til prins Frederik af $^{18}/_{5}$ 1813. C. F. Wegener, *Bidrag til Danmarks historie i det 19:de århundrede*, I, s. 417. Den 13de mai nåede

dermed forsåvidt klar, som kongen måtte opgive enhver tanke på understöttelse fra England og indse, at denne magt holdt fast ved den traktat, som 3die marts 1813 var afsluttet i Stockholm, hvorved den sikrede Sverige besiddelsen af Norge. Det var imidlertid ved denne samme traktat fastsat, at man ikke skulde söge at iverksætte Norges forening med Sverige ved anvendelse af magt, förend Frederik VI havde vægret sig ved at tiltræde det store forbund mod Frankrige og dets keiser.[1]

Situationen var under disse forhold vanskelig, næsten fortvivlet; men Frederik VI var heller ikke dens mand. Hans nærmeste omgivelser, som prins Kristian Frederik og udenrigsministeren Nils Rosenkrantz, vare bestemt imod, at han skulde slutte sig til den franske side, og advarede mod at tage noget afgjörende skridt i denne henseende. Men han lyttede ikke til deres råd og bestemte sig for at tage Napoleons parti. Harmen og fortvivlelsen over de budskaber, som han havde modtaget fra England, vare her endelig afgjörende for hans beslutning.

Prins Kristian Frederik var, da han modtog meddelelsen om, at grev Bernstorffs reise havde været virkningslös, allerede på veien til Norge. Ingen anede, hvorhen han agtede sig, og medens det almindelig antoges, at han skulde til Holstein og der overtage kommandoen, böiede han fra Als mod Nord gjennem Slesvig og Jylland, gik i Fladstrand ombord på en fiskerbåd og betrådte dagen efter, 21de mai, Norges grund på Hvalöerne.[2]

Karl Johan var da allerede stegen i land i Tyskland. Han forlod sin hovedstad den 26de april — altså dagen efter, at han må have modtaget Sköldberg og af denne have fået underretning om stemningen i Norge. Tre dage senere kom han til Mariestad, hvor han besögte Georg Adlersparre og havde en politisk samtale med denne. I Venersborg traf kronprinsen sammen med grev Essen, der var anförer for den mod Norge opstillede hær, og her indfandt sig også major von Koch, hvis sidste indberetning netop er dateret Venersborg 1ste mai.[3] Selv om det ikke var bekjendt, at kronprinsen i sine samtaler med

---

efterretningen om, at grev Bernstorffs sendelse var mislykket, til Köbenhavn, og kort efter ankom greven selv. Sörensen, *Kampen om Norge*, I, s. 145.

[1] Traktaten er trykt hos Fain, *Manuscrit de 1813* (2e éd.) I, s. 281 flg. og efter dette verk i norsk oversættelse i *Samlinger til det norske folks sprog og historie*, II, s. 150 flg.

[2] Sörensen, *Kampen om Norge*, I, s. 148 flg.

[3] Smlgn. ovenfor, s. 515, noten.

Adlersparre netop har omhandlet Norge og bedet denne vedligeholde sine engang knyttede forbindelser i dette land, navnlig med grev Wedel,[1] kunde det dog, efter Kochs ankomst, ikke tænkes muligt andet, end at der under opholdet i Sveriges vestlige provinser har været forhandlet om fremgangsmåden ved at vinde Norge. Men kronprinsen kunde da ikke gå ind på de af grev Wedel opstillede vilkår, idet han var bunden ved sine overenskomster med England og Rusland og måtte före den svenske hær over til fastlandet. Han var under opholdet i Venersborg i en nedtrykt stemning; de underretninger, som han havde fået om, at den russiske keiser havde vist sig mere imödekommende mod Frederik VI, krydsede i öieblikket hans planer, og vare bestyrkede ved de efterretninger, som major v. Koch medbragte fra grev Wedel. Således er der neppe heller under denne reise gjort noget forsög på at knytte en ny forbindelse med de misfornöiede nordmænd. Men så meget var aftalt, at man var beredt på alt, som kunde komme, og af de trufne aftaler sees også, at grev Wedel, der stod som den förste mand inden foreningspartiet, ikke tænkte sig gjennemförelsen af sit politiske program uden en selvstændig optræden fra sin egen og sine landsmænds side. Sit störste historiske værd få de nu fremkomne beretninger om v. Kochs og Sköldbergs reiser til Norge netop derved, at de vise, hvorledes grev Wedel nu måtte stille sig til forenings-spörgsmålet, når det endelig gik over i virkelighedens verden.

Fra Venersborg böiede kronprinsen mod syd og reiste over Göteborg, Halmstad, Helsingborg og Kristianstad til Karlskrona, hvorfra han 15de mai seilede over til Tyskland.[2] Karl Johan og Kristian Frederik havde således i de samme dage hver begivet sig til den post, som de skulde indtage under de forestående verdensbegivenheder. De to thronfölgeres reise foregik under meget forskjellige omstændigheder. I dybeste hemmelighed ilede Kristian Frederik gjennem de danske fastlandsprovinser til Norge for at sikre dette rige for dets gamle kongehus; forklædt måtte han seile over havet, og ukjendt steg han iland på den norske kyst mellem Hvalöernes hårdföre fiskerbefolkning. Som den hærförer, der var udseet til at tage en indgribende del i den store verdenskamp, der nærmede sig, drog Karl Johan gjennem Sveriges provinser og over Östersöen for på tysk grund at fravriste Frederik

[1] Schinkel-Bergman, VII, s. 104 flg. I et brev af 18/6 1813 til grev v. Essen, der er trykt i forf:s *Bidrag til Norges og Sveriges historie 1812—1816,* s. 94 flg., udtaler også Adlersparre sig om en folkereisning i Norge.

[2] Schinkel-Bergman, VII, s. 111—125.

VI og hans æt det samme rige, som Kristian Frederik skulde forsvare imod ham. For begge fyrster stod meget på spil, men dog mest for Karl Johan, hvis hele fremtidige tilværelse var afhængig af det udfald, som kampen vilde få. Ingen af dem kunde skjule for sig selv alle de farer, som de kommende begivenheder kunde bringe, og derfor vare også begge fyldte af tanken på, hvad der vilde komme, og på alle de muligheder, som fremtiden bar i sit skjöd.

De forudsætninger, under hvilke Frederik VI havde bestemt sig for at afsende Kristian Frederik til Norge, vare hurtig forandrede. Men ligesom de nye politiske forhold, der nu vare indtrådte, fremdeles gjorde det nödvendigt at få prins Frederik af Hessen nedkaldt til de tyske provinser, således var det måske — efter at udsigterne til en overenskomst med England vare svigtede — endnu mere påtrængende end tidligere at have rigernes fælles thronfölger i Norge, hvis bevarelse nu stod på spil. Man havde, da han udnævntes til Norges statholder, fattet den tanke at indkalde stænderne i Norge som i Danmark og gjöre rigernes forening til en folkesag. Men denne blev atter foreløbig skudt tilside, og det blev nu for det förste kun Kristian Frederiks opgave at vinde inflydelse i Norge og at modarbeide de forsög, som fra svensk side gjordes på at undergrave det norske folks troskab mod kongehuset.[1]

Kristian Frederik var i flere henseende en personlighed, der havde gode betingelser for at fylde den stilling, til hvilken han nu kaldtes. Han nærede en levende interesse for Norge og havde allerede i 1811 ytret önske om at blive sendt til dette land for at knytte dets befolkning nærmere til kongehuset. To gange i löbet af foråret 1811 fremsatte han for kongen sit önske om at måtte komme til Norge, men uden at få det opfyldt.[2] Nu blev han i 1813 sendt afsted. Han betragtede sit kald med et vist sværmeri og hengav sig til håbet om at kunne forkynde fred for det norske folk og bidrage til dets lykke.[3]

Kristian Frederiks interesse for Norge har måske oprindelig været vakt gjennem hans omgang med videnskabsmænd, fremfor alt med naturforskere, der kjendte Norge. Allerede som barn og yngling havde han begyndt at studere mineralogi og var derved naturlig bleven hendragen til den del af det dansk-norske monarki, som i denne henseende

[1] Sörensen, *Kampen om Norge*, I, s. 135.
[2] Wegener, *Bidrag til Danmarks historie i det 19de århundrede*, I, s. 406—410.
[3] Sörensen, anf. st.

havde mest at byde. Tidlig var han derhos kommen i beröring med Carsten Anker, af hvis mund han må have hört meget om dennes fædreland, om dets bergverker m. m., og som på sin side udbredte den unge fyrstes ros i Norge til alle, som han traf.[1] Mellem prinsen og denne talentfulde nordmand udviklede der sig, tiltrods for den store aldersforskjel, et nært forhold, der kan betegnes som venskab og som bidrog til at styrke prinsen i hans sympathier for Norge.

Kristian Frederik var en höit begavet fyrste og havde nydt en bedre opdragelse, end der i almindelighed blev medlemmerne af det oldenburgske kongehus tildel. Hans ydre fremtræden var vindende; i modsætning til kongen havde han et vakkert ansigt, kunde derhos tale med stor lethed, være nedladende, hvor det behövedes, og overhovedet omgåes med mennesker. Kristian Frederik var livsglad og vilde gjerne lade andre leve med sig. De prinser, som för ham havde boet i Kristiania, havde der mere levet som rige privatmænd end som fyrstelige personer, og dette tiltalte også Kristian Frederik, uagtet han som födt medlem af kongehuset måtte omgive sig med en noget strengere etikette end hans forgjængere.

I bevidstheden om sin evne til at vinde sine omgivelser, vilde Kristian Frederik fremfor alt söge at samle hele den norske nation om sig. Da han i 1811 önskede at komme til Norge, var dette i det håb, at han skulde kunne blive det midtpunkt, om hvilket folkets kjærlighed samlede sig, og med lignende forhåbninger steg han i mai 1813 iland på Hvalöerne.

Ved afreisen fra Köbenhavn medbragte Kristian Frederik en hemmelig instruktion, egenhændig skreven af Frederik VI. Som hyppig er tilfældet med hemmelige instruktioner, indeholder imidlertid denne sidste instruktion af 10de mai 1813 intet om det, som var sendelsens hovedöiemed. Hvad der i afreisens öieblik er aftalt mellem kongen og hans bortdragende fætter, omtales aldeles ikke. »Selskabet for Norges vel» nævnes derimod. Det siges, at mange anså dette for skadeligt, men at kongen ikke troede derpå, skjönt han heller ikke bestemt vilde negte muligheden.[2]

Först efter Kristian Frederiks ankomst til Norge, udfærdigedes den officielle instruktion for ham i hans egenskab af statholder.[3] Denne

---

[1] Wegener, anf. st.

[2] Instruktionen findes i det danske geheimearkiv og er trykt i *Bidrag til Norges historie i 1814,* II, s. 31 flg. Smlgn. Sörensen, *Kampen om Norge,* I, s. 139 flg.

[3] Fr. Aug. Wessel-Berg, *Kgl. reskripter* m. m., IV, s. 1080 flg.

er dateret 27de mai og hovedsagelig af samme indhold som den for prins Frederik af Hessen i 1809 udstedte instruktion. Imidlertid har den også på grund af tidsforholdene fået flere ikke uvigtige tillæg, hvorved statholderens myndighed blev betydelig udvidet for det tilfælde, at forbindelsen mellem Norge og Köbenhavn skulde blive afbrudt. I dette tilfælde fik han nemlig tilladelse til at oprette en norsk regjerings-kommission, og da der allerede ved hans ankomst til Norge var indtrådt en halv krigstilstand med Sverige, måtte muligheden af et fuldstændigt brud og dermed også af kommissionens oprettelse ligge meget nær. Af denne grund beskjæftigede også prinsen sig lige fra sin ankomst til landet ofte med tanken på, hvorledes han bedst skulde ordne den nye kommissionen. Da nedsættelsen af en sådan også i prins Frederiks tid havde været påtænkt, var sagen altså ingenlunde ganske ny, og i de få dage, hvori de to prinser endnu vare sammen i Kristiania, er det rimeligt, at de også have meddelt hinanden sine tanker om dens hensigtsmæssigste ordning.[1]

Kristian Frederik havde allerede i 1811 været underrettet om beskaffenheden af grev Wedels og hans venners politiske planer. Da han i 1813 kom til Norge, var det også hans tanke at vinde alle, hvem han anså for at være kongehusets modstandere, og först og fremst grev Wedel. Efter kongens anvisning havde prinsen straks havt sin opmærksomhed henvendt på selskabet for Norges vel og derfor aflöst prins Frederik som dets præses, endnu inden denne, 29de mai, havde forladt landet.[2]

På den reise, den nye statholder om sommeren 1813 foretog gjennem flere dele af det söndenfjeldske Norge, traf han også i Tönsberg sammen med grev Wedel.[3] Midt i den almindelige jubel, hvormed Kristian Frederik hilsedes ved og efter sin ankomst til Norge, forholdt grev Wedel sig taus. Ved Karl Johans afreise til Tyskland vare hans forbindelser med denne rimeligvis afbrudte, medens han måske fremdeles har fortsat sit forhold til Adlersparre. Men i ethvert fald var han forberedt på, at der, når krigen i Mellemeuropa var tilendebragt, vilde komme et öieblik, da den svenske styrelse atter og med forögRet

[1] Smlgn. *Bidrag til Norges historie i 1814*, I, s. 29 flg.

[2] 3/8 1813 skrev kongen bl. a. til Kristian Frederik: »Jeg har ikke modtaget noget om Deres valg som præses for selskabet for Norges vel; men da jeg af Deres brev seer, at De er valgt, så er De så god at tilmelde selskabet, at De har modtaget min sanction. De veed, at jeg altid har fundet, at dette bör höre til statholderskabet.»

[3] Jac. Aall, *Erindringer* (2 udg.), s. 308.

styrke vilde optage sine foreningsplaner. Indtil da vilde han forbeholde sig fuld frihed, og om han også fremdeles var villig til med sin gamle energi at virke for sine lidende landsmænd og derved sætte alle hensyn til sin egen fordel og sin egen ro ud af betragtningen, vilde han dog ikke træde i et nærmere personligt forhold til den unge fyrste, der kom til Norge som repræsentant for det gamle kongehus og som den, der skulde stötte folkets hengivenhed for dette. Thi hvis det gik, som grev Wedel ventede, da måtte han efter de forhandlinger, han kort forud havde fört med den svenske kronprins, holde sig rede til at træde frem som sine landsmænds leder og repræsentant.

Ved sammenkomsten med Kristian Frederik skal grev Wedel for denne åbent have aflagt sin politiske troesbekjendelse. Hans frimodighed var i den henseende ubegrænset, man kan gjerne sige, enestående; men i prinsens ören skal den have været »en mislyd». Grev Wedel har rimeligvis allerede ved dette förste möde med prinsen på norsk grund forholdt sig kold og afvisende, ligesom, hvor de senere traf sammen. Han stod tvivlende overfor Kristian Frederik, og kunde ikke tro, at denne skulde være istand til at löse den store opgave, som var ham stillet. Da greven kort efter gjorde en reise vest over, besögte han Jacob Aall på Næs jernverk og gav ham der en beretning om sit möde med prinsen. I denne samtale ytrede han: »Det vil nu snart vise sig, om Karl Johan eller Kristian Frederik skal blive herre i Norden.»[1] Hvilken af disse greven önskede den endelige seier, kunde ikke være tvivlsomt, og han har visselig ikke heller, selv på denne tid forsögt at lægge skjul på, hvad der i den henseende var hans mening.

Kristian Frederik opgav ikke, efter det förste uheldige forsög, sin tanke at forsone også grev Wedel med den bestående forening og med kongehuset. Han håbede at kunne opnå dette ved at tilbyde ham en plads i regjerings-kommissionen, med hvis oprettelse han fra juli måned sees at have været alvorlig sysselsat.[2] Han udarbeidede selv et udkast til en instruktion for kommissionen, som han lod Carsten Anker gjennemgå. Allerede inden han havde seet dennes bemærkninger om instruktionen, havde han for kongen udtalt som sin hensigt at gjöre Rosencrantz, Thygeson, Falbe, grev Trampe og Carsten Anker

---

[1] Jac. Aall, *Erindringer* (2 udg.), s. 308.

[2] Om regjerings-kommissionens forberedelse smlgn. *Bidrag til Norges historie i 1814*, s. 30 flg. Et efter trykningen af denne samling fremkommet udkast til instruks for kommissionen skriver sig fra juli 1813.

til medlemmer af kommissionen;[1] men efter at have modtaget den sidstes skrivelse, sees han igjen at have udsat med dennes endelige indretning.[2] Grunden hertil har måske været de tvivl, han nærede, hvorvidt han af hensyn til kongen kunde tilbyde grev Wedel en plads. Selv havde prinsen megen lyst til at gjöre dette, dels fordi han önskede at kunne benytte hans dygtighed i fædrelandets tjeneste, dels fordi han derved lettere vilde kunne have ham under öinene og passe på, at han ikke foretog noget, der stred imod kongehusets interesser. Tiltrods for de ord, som vare faldne mellem dem i Tönsberg, stod prinsen — eller gav sig ialfald mine af at stå — i den tro, at han havde formået at virke på grev Wedel, således at denne endog vilde slutte sig til ham og arbeide sammen med ham. Samtidig troede prinsen også at have fået vished for, at grev Wedels popularitet var i synkende, og at han derfor, selv om han vilde gjöre noget imod regjeringen, var mindre farlig. Men han var dog fremdeles fuld af tvivl, om hvad han skulde gjöre, og derfor henskjöd han sig til kongen.[3]

Frederik VI nærede selv en stærk mistillid til grev Wedel, men var dog enig med Kristian Frederik i, at han burde benyttes på den foreslåede måde, skjönt rigtignok kun med iagttagelse af al forsigtighed.[4] Men grev Wedel fik alligevel ikke den ham tiltænkte stilling og har måske neppe engang modtaget nogen underretning om, at den nye statholder havde tænkt at knytte ham nærmere til sig på denne måde. Han var nemlig da allerede på veien til Danmark, hvorhen han stod i begreb med at gjöre en ny reise, ligeså farefuld som nogen af dem, han tidligere havde foretaget.

Reisens öiemed var at skaffe korn til den nödlidende befolkning på hans svigerfaders godser. Peder Anker havde fået et lån på 9000 tdr korn, og for at skaffe disse over Skagerak reiste grev Wedel selv til Danmark. Vind og veir holdt ham længe tilbage. I midten af oktober var reisen allerede bestemt;[5] men endnu 23de november lå

---

[1] Depesche fra Kristian Frederik til kongen af $^{9}/_{9}$ 1813.

[2] Depesche fra Kristian Frederik til kongen af $^{21}/_{9}$ 1813.

[3] Sörensen, *Kampen om Norge*, I, s. 348. — Depesche fra Kristian Frederik til kongen af $^{28}/_{9}$ 1813: »Jeg önskede at vide D. M. meening, om grev Wedel Jarlsberg skulde tages med i regierings commissionen, når den sættes.»

[4] Depesche fra Frederik VI til Kristian Frederik af $^{26}/_{10}$ 1813: »I henseende til grev Wedel Jarlsberg, da synes Deres idee at bruge ham i regieringskommissionen rigtig; men jeg måe pålægge dem at see ham på fingrene; vendt [sic], at han er en meget tvetydig person.»

[5] Depesche fra Kristian Frederik til Frederik VI af $^{15}/_{10}$ 1813: »Om grev Wedel Jarlsberg ville D. M. meddele mig, hvad de erfarer; jeg skal da söge at berigtige det. Han er for tiden i begreb med at rejse til Danmark efter korn, hvor hans

greven veirfast i Frederiksværn. Her modtog han et brev fra Kristian Frederik, der i venskabelige og velvillige udtryk indeholdt opfordringer til hans fædrelandskjærlighed, som heller ikke bleve ubesvarede. Statholderen meddelte ham den forestående indretning af en låne- og diskontokasse, og bad ham derhos ved ankomsten til Jylland at tage sig med kraft af fædrelandets kornforsyning og gjöre den jydske providerings-administration opmærksom på de feil, som han havde anledning til at se ved dennes anordninger. Kristian Frederik havde selv længe næret stor interesse for provideringsvæsenet og sat sig ind i dettes anliggender, og han vidste, at grev Wedel netop her havde udfoldt en stor og betydningsfuld virksomhed. På dette område kunde ingen politisk meningsforskjel træde forstyrrende mellem ham og prinsen, och derför blev også det svar, som denne modtog på sin henvendelse, et meget velvilligt. Grev Wedel ydede nu Kristian Frederik sin anerkjendelse for hans redelige vilje til at redde Norge ud af dets ulykkelige stilling, og erklærede sig villig til at opfylde det hverv, som prinsen havde anmodet ham om at gjöre; tillige lovede han at sende åbenhjertige beretninger.[1]

I vinterens mulm og mörke satte derefter grev Wedel over fra Frederiksværn til Jylland, hvor han fra sin tidligere virksomhed var vel kjendt. Han undgik lykkelig både de fiendtlige krydsere og havets farer og nåede Danmark. Fra Jylland fortsatte han sin vei til København, hvor han opholdt sig, medens de sidste kampe forefaldt i Holstein, og Norges skjæbne der forelöbig fandt sin afgjörelse. Grev Wedel var således fraværende fra Norge, da Kristian Frederik i december og januar holdt det store möde i Kristiania, hvorpå der forhandledes om oprettelsen af den private låne- og diskontokasse. Han stod dog ikke udenfor dette foretagende. Peder Anker mödte nemlig også på hans vegne og de ydede begge sine bidrag til, at det kunde komme igang.[2]

---

svigerfader har fået anvisning på lån af 9000 tdr.» Om denne reise meddeles der i J. Aalls *Erindringer* nogle feilagtige oplysninger, som ere rettede i den anden udgave af dette skrift, s. 319, noten.

[1] Kristian Frederiks brev af $^{19}/_{11}$ og grev Wedels svar af $^{23}/_{11}$ 1813 findes begge i det danske geheimearkiv, det förste i koncept, det andet i original; de ville blive trykte mellem bilagene til grev Wedels biografi.

[2] Smlgn. det i foregående note omtalte brev fra grev Wedel af $^{23}/_{11}$ 1813. Grev Wedel er rimeligvis först i slutningen af december kommen til København. Det brev til Kristian Frederik fra Harbou, der bestyrede hans hofholdning og økonomiske anliggender i Danmark, dat. København $^{27}/_{12}$ 1813, som nu findes i det danske geheimearkiv, heder det: »Jeg hörer, at grev Wedel er kommen hertil; men jeg har ikke seet ham.»

Omtrent samtidig med, at grev Wedel slap over Skagerak, reiste der et overordentligt sendebud fra den österrigske regjering over Östersöen. Grev de Bombelles ankom efter en stormfuld overreise til København 27de november med den opgave at gjöre det sidste forsög på at bevæge Frederik VI til at gjöre de allieredes sag til sin og som pris for freden overlade Throndhjems stift til Sverige.[1] Men samtidig med, at han stillede denne fordring, lod han ane, at en afståelse ikke altid gjaldt for evigheden, og at der kunde tænkes tilfælde, hvori den danske regjering kunde komme til at opveie Sveriges indflydelse hos de forbundne stormagter. Dermed var på een gang spörgsmålet om Norges deling bragt frem, og tillige muligheden åbnet for at kunne få den gjort om igjen, måske endog inden den var bragt i udförelse.

For Frederik VI og hans ministre var tanken på en afståelse af Throndhjems stift måske endnu pinligere end udsigten til at afstå hele Norge. Men de kunde dog efter den måde, hvorpå forslaget var fremkommet fra den österrigske regjering, ikke helt afvise det, og derfor blev spörgsmålet om, hvorledes Kristian Frederik i et sådant tilfælde skulde forholde sig, også nu dröftet i kongens brevveksling med prinsen. Den 7de december opfordrede Frederik VI Kristian Frederik til at gjöre, hvad han kunde for at holde hele Norge samlet, og 26de december svarede prinsen bekræftende, idet han — i henhold til en tidligere fremkastet, men aldrig af kongen godkjendt plan — endog stillede i udsigt, at det norske folk kunde reise sig og forlange, at han stillede sig i dets spidse, for hvilket tilfælde han udbad sig nærmere ordres fra kongen.[2]

Under disse forhold måtte Kristian Frederik igjen optage den gamle plan om at indrette et norsk regjeringsråd, der under de kommende begivenheder kunde stå ved hans side. I december skrev han derom til Frederik VI og i januar gjorde han for denne nærmere rede for, hvorledes han havde tænkt sig at ordne regjeringsrådet eller kom-

---

[1] Oplysninger om grev de Bombelles og hans forhandlinger med Frederik VI og dennes ministre findes hos Sörensen, *Kampen om Norge*, I, s. 386 flg., II. s. 67. Wegener, *Bidrag til Danmarks historie i det 19de århundrede*, I, s. 192 fl. og 419 flg. og forf:s *Bidrag til de nordiske rigers politiske historie i 1813 og 1814* (Kristiania videnskabs-selskabs forhandlinger for 1877, no 12), s. 44—87, hvor fremstillingen er bygget på aktstykker fra det k. k. hus-, hof- og statsarkiv i Wien. Smlgn. også Castlereagh, *Lettres and despatches.*

[2] Sörensen, *Kampen om Norge*, I, s. 403 flg.; II, s. 88 flg. *Bidrag til Norges historie i 1814*, I, s. 38.

missionen. Efter en plan, som han udviklede for Frederik VI i et brev af 11te januar, var det hans hensigt at stille Sommerhielm i spidsen for det påtænkte departement for retspleien og tilbyde grev Wedel, når han vendte tilbage fra Danmark, at overtage finans-departementet; derhos var det meningen at overdrage indredepartementet til Thygeson, handels- og tolddepartementet til Rosenkrantz og sætte Carsten Anker i spidsen for det departemente, der skulde have bestyrelsen af »de ökonomiske forvaltningsgrene».[1]

Det kan neppe være tvivlsomt, hvorledes grev Wedel vilde have stillet sig til et sådant tilbud, om det var fremkommet under forudsætning af, at prinsen og hans regjeringsråd skulde danne det midtpunkt, om hvilket hele det norske folk skulde samle sig for at afværge rigets deling. Hvis Frederik VI havde antaget de österrigske forslag, da vilde grev Wedels naturlige plads have været ved Kristian Frederiks side, i spidsen for det folk, der vilde vove alt for at undgå en deling, der var enstydig med den visse undergang. I öieblikket vilde alt andet være trængt tilside for hensynet til fædrelandets fortsatte beståen som et udelt rige, og det måtte været overladt til fremtiden at afgjöre, hvorvidt Norge, når det var reddet fra faren, skulde forenes som selvstændig stat med et af de to andre nordiske riger. Men den oprindelige forudsætning holdt ikke stik. Norge blev ikke delt, men ved freden i Kiel, 14de januar 1814, helt afstået til den svenske konge, og dette fik igjen en afgjörende inflydelse på grev Wedels holdning.

Efter fredens afslutning var grev Wedels hverv i Danmark aldeles overflödigt. Han var nu löst fra ethvert undersåtligt forhold til Fre-

---

[1] Sörensen, *Kampen om Norge*, I, s. 137; *Bidrag til Norges historie i 1814*, I, s. 38 flg., hvor en del af Kristian Frederiks brev til Frederik VI af $^{11}/_{1}$ 1814 er trykt. Umiddelbart efter dette heder det i samme brev: »Hvad der et par dage opholder mig, er et svar, jeg venter fra confr. Sommerhielm. Da denne værdige mand för har været i regieringscommissionen; han atter vilde blive den eneste, der ikke kom ind igjen, og han, som man har sagt mig, önsker denne udmærkelse, så har jeg tilbudt ham samme og tiltænkt ham departementet for retspleien, hvorimod statsråd Falbe for tiden ej kunde blive medlem af rådet. — Grev Wedel Jarlsberg, som jeg har tiltænkt finanzfaget, er i Danmark; men når han kommer tilbage, vil jeg tilbyde ham det; til den tid håber jeg, at grev Trampe har modtaget D. M:s befaling at reise til sit embede, så at antallet ej bliver meere end fem, navnlig, foruden Wedel og Sommerhielm, Thygeson for den indvortes bestyrelse, Rosencranz for handels- og toldfaget, og C. Anker for de ökonomiske forvaltningsgrene. Når Anker eller en af de andre hrr. ere fraværende, måtte departementet overtages af en af de tilstedeværende medlemmer. Rigets politiske forhold og det militaire fag ståer eene under statholderen, og commissariats-collegiet beholder uforandret sit ressort, ligesom overprovideringscommissionen hele provideringsvæsenet. — Jeg smigrer mig med, at dette således haver D. M:s biefald, hvilket er målet for al min idræt. Nærmere detailleret beretning skal afffölge, såsnart organisationen er fuldendt.»

derik VI og idet der var sluttet fred, behövedes der ikke længer overordentlige foranstaltninger for Norges forsyning med levnetsmidler. Således kunde han frit vende tilbage.

Uagtet grev Wedel nu efter fredens afslutning kunde lægge veien over Sverige, anså han det dog ikke rigtigt at gjöre dette, hvis nogen anden hjemvei stod ham åben. Derfor reiste han fra Aalborg, hvor han opholdt sig, mod nord og gjorde flere forsög på at komme over Skagerak; men da disse mislykkedes, på grund af de ismasser, der i den strenge vinter opfyldte havet mellem Jylland og Norge, måtte han vende om og reise tilbage til Köbenhavn.[1] Ved afskedsaudiensen hos Frederik VI pålagde såvel denne, som Rosenkrantz og Schimmelmann ham at bede Kristian Frederik om ikke at modsætte sig udförelsen af Kielerfredens bestemmelser. Greven henvendte sig også til den svenske gesandt, baron Tawast, der först fordrede, at han skulde aflægge troskabsed til Karl XIII. Grev Wedel negtede dette, men fik alligevel pas, samt et brev til feltmarschal grev Essen, der havde sit hovedkvarter i Venersborg.

Grev Wedel kom til Venersborg om aftenen den 22de februar og havde der samtaler med grev Essen, om hvis indhold der dog med sikkerhed kun vides lidet mere end hvad grev Essen har meddelt i den redegjörelse, som han sendte Karl Johan i samme anledning.[2] Hvad grev Essen straks bemærkede, var den frimodighed, der altid var et fremtrædende træk hos grev Wedel og en stor fædrelandskjærlighed, den sidste forbunden med önsket om, at Norge måtte blive forenet med Sverige. Grev Wedel var ved sin ankomst til Venersborg uden kjendskab til, hvad der var foregået i Norge, efter at man der havde fået underretning om fredsslutningen. Han vidste ikke, at Kristian Frederik havde gjort en hurtig vinterreise til Throndhjem, og om mödet på Eidsvold den 16de februar kunde han således end min-

---

[1] G. P. Blom, *Norges statsforandring i året 1814*, s. 137. Medens grev Wedel var i Jylland, udspredtes der i Köbenhavn rygter om, at han var omkommen på Skagerak. Disse omtales i et brev til Kristian Frederik af $^{14}/_{2}$ 1814 fra hans söster, prinsesse Juliane, som dog tilföier: »men jeg håber ikke, det er sandt.» Brevet findes i det danske geheimearkiv. Også H. J. Grögaard antyder i sin dagbog fra Eidsvold, at man i Norge betragtede greven som omkommet på overfarten fra Jylland. Forf:s *Bidrag til Norges historie i 1814*, I, s. 366. Smlgn. M. Birkeland *Selskabet for Norges vel 1809—1829*, s. 71.

[2] Forf:s udgave af *grev Essens breve til kronprins Karl Johan*, s. 9 flg. En anden pålidelig kilde er Kristian Frederiks dagbogs-optegnelse for $^{3}/_{3}$ 1814 (trykt mellem bilagene), i hvilken prinsen har gjort rede for sin samtale med grev Wedel, og hvad denne fortalte om sit besög i Venersborg. Smlgn. også grev Essens brev til grev Wedel af $^{27}/_{6}$ 1814, trykt hos Schinkel-Bergman, VIII, s. 347.

dre være vidende, da dette selv, ved hans ankomst til Venersborg synes at have været ukjendt for grev Essen. Hvad denne kunde fortælle, var neppe heller for övrigt særdeles pålideligt, da han kun havde dårlige og usammenhængende efterretninger.

Grev Wedel skal for grev Essen have misbilliget alt, hvad der var foregået i Norge i den sidste tid; men efter hvad der for övrigt vides om hans optræden, kan dog dette kun have været under forudsætning af, at de svenske efterretninger vare pålidelige. Imidlertid gaves der en udmærket anledning til at få sikre meddelelser fra Norge, da landshövdingen i Göteborg, grev Rosen, den 20de var reist til Kristiania og daglig kunde ventes tilbage derfra. Efter grev Essens anmodning bestemte grev Wedel sig for at blive i Venersborg, indtil han kunde træffe grev Rosen og af hans mund höre nærmere om, hvorledes det stod til i Kristiania.

Allerede den 26de februar kom grev Rosen tilbage, og om han end ikke kunde meddele mange oplysninger om forholdene i Norge, så kunde han dog underrette grev Essen om, at prins Kristian Frederik havde erklæret sig for Norges regent og agtede at forsvare Norges uafhængighed.[1] Formodentlig umiddelbart efter, om morgenen 27de februar, fortsatte grev Wedel sin reise til Kristiania. Han havde da ikke givet grev Essen nogen bindende erklæring, men skjönt han erklærede sig for en ven af foreningstanken, forbeholdt sig fuld handlefrihed. Da han skiltes fra grev Essen, sagde han til denne, at hvis man i Norge nærede det håb, at kunne med bistand af England og de övrige stormagter hævde sin uafhængighed, da vilde han være den förste til med våben i hånd at modsætte sig den svenske hærs indtrængen over den norske grænse. Den djærve frimodighed, der lå til grund både for denne og andre af grev Wedels ytringer, gjorde indtryk på grev Essen og vandt ham dennes agtelse. Men da han forlod Venersborg, var den svenske överstbefalende neppe mere sikker på hans tænkemåde, end han havde været efter deres förste samtale. Imidlertid lod han ham fortsætte sin reise.

Kristian Frederik havde endnu, forinden grev Wedel nåede Kristiania, modtaget meddelelse om hans påfaldende lange ophold i Ve-

---

[1] Grev Rosens beretning om sin sendelse til Kristiania er (i norsk oversættelse fra fransk) trykt i *Norsk historisk tidsskrift*, IV, s. 514 flg. Denne må sammenholdes med den beretning, som er nedskreven i Kristian Frederiks dagbog (se den danske oversættelse, s. 45 flg.).

nersborg. Samtidig med grev Wedel havde nemlig også prinsens adjutant, löitnant Rosenörn, været i denne by og der havt samtaler med grev Essen, og da han kom för grev Wedel til Kristiania, aflagde han der rapport til Kristian Frederik. Grev Essen havde endog talt med Rosenörn om grev Wedel og derunder kaldt denne »et hedt hoved». Formodentlig har Kristian Frederik efter dette opgivet at kalde grev Wedel til medlem af sit regjeringsråd, hvis udnævnelse han i det længste havde opsat, måske netop i påvente af, at grev Wedel skulde komme tilbage og give en bestemt udtalelse af sit standpunkt. Först 2den marts bleve de nye regjeringsråder udnævnte. Det grev Wedel tiltænkte departement blev overdraget general Haxthausen, ved hvis side stilledes kjöbmand Carsten Tank fra Frederikshald. Det ser ud, som om Kristian Frederik har lagt vægt på at have en fornem mand i spidsen for finans-departementet, som det, der under de forhåndenværende omstændigheder var det vigtigste. Da han måtte opgive tanken på at få grev Wedel til at træde ind i rådet, vendte han sig til Haxthausen, men satte tillige en anden, mere sagkyndig rådgiver ved hans side.

Den 3die marts kl. 2 havde grev Wedel audiens hos prins Kristian Frederik. I forgemakket traf han sin ven og politiske meningsfælle, Jacob Aall, der allerede i en tidligere samtale med prinsen havde udtalt sig for denne om fædrelandets stilling i samme ånd, som greven tænkte.[1] Efter den beretning, Jacob Aall senere har givet om denne audiens,[2] skal grev Wedel, da han fik se ham, have hilset på ham og derefter med heftighed og »temmelig höit» have spurgt: »Hvad er det for dumme streger I gjöre her i Norge?» Aall trak da greven hen i en vinduesfordybning og underrettede ham om, at stemningen i Kristiania og blandt de tilstedeværende var sådan, at slige udtalelser ikke vilde være på det rette sted. Han lovede derhos, at han samme aften vilde indfinde sig på Bogstad og der sætte greven ind i sagernes sande sammenhæng.

Greven skal efter disse Aalls forestillinger have bestemt sig for at fölge en roligere fremgangsmåde. Han blev derpå, efter at han i

---

[1] 28 febr. 1814 skrev prinsen i sin dagbog: »Le cadet du Aal (Jacob Aal de Næs) montre un caractère pusillanime; il veut calculer nos forces et nos dangers; enfin il est du parti du comte Wedel, qui ne voit point de malheur dans l'union avec la Suède; je lui ai prié de garder ces sentimens pour lui; alors il ne feroit point de mal ou de mauvais effets sur d'autres.»

[2] Jac. Aalls *Erindringer* (2 udg.), s. 362.

forgemakket havde hilset på sine forskjellige, derværende bekjendte, indladt til prinsen, hvem han overleverede en del fra Danmark medbragte pakker og hans broder, prins Frederik Ferdinands portræt. Han talte ikke til prinsen om de i Norge forefaldne begivenheder. Derimod sagde han, at Frederik VI:s sidste ord til ham havde været: »Hvis prins Kristian har den ringeste kjærlighed til sit fædreland, da sig ham, at han ikke må vove nogen reisning mod traktatens bestemmelser», og at Rosenkrantz og Schimmelmann havde talt i samme ånd. Prinsen sagde, at hans lange ophold i Sverige var blevet misforstået, hvortil greven til undskyldning svarede, at han var bleven nödsaget til at begive sig til Venersborg i overensstemmelse med general Tawasts pas, og at han derefter var bleven opholdt på grund af grev Essens önske om, at han vilde oppebie grev Rosens tilbagekomst. For övrigt sagde grev Wedel, hvad Jacob Aall allerede för havde sagt, at man måtte beregne sin styrke og forudse de ulykker, som kunde komme. Men på den anden side var grev Wedel aldeles enig i, hvad der var besluttet på Eidsvold 16de februar, og sagde, at det norske folk havde gjort ret i at erklære, at det vilde forsvare sine rettigheder og sin uafhængighed. Han vilde imidlertid på samme tid, at der skulde være indledet underhandlinger med Sverige, for at man således skulde holde sig en port åben, i tilfælde af uheld med det håb, som man nærede om bistand fra England. Prinsen bemærkede hertil, at et sådant sprog i Norge kaldtes svensk, og at det let kunde misforståes; han bad ham ikke udtale sig på samme måde til almenheden, da dette ikke kunde lede til andet end at gjöre folk modlöse og sætte splid Grev Wedel tog da frem en afskrift, han havde medbragt af den forsikring, som den engelske gesandt Thornton havde givet svenskerne om, at englænderne vilde blokere Norge, indtil de svenske tropper havde marscheret derind og sat sig i besiddelse af fæstningerne. For at give prinsen et bevis på sin beredvillighed til at möde hans önsker og vise, at han ikke agtede at gjöre nogen derimod stridende brug af dette aktstykke, rev han det nu i stykker for prinsens öine. Men han sagde derhos denne, at han på rigsforsamlingen vilde tale for sin sag, og at han vilde indrette sig efter de beslutninger, som denne vilde fatte. Prinsen forstod også, at det var på rigsforsamlingen, greven støttede sit håb, og at det var der, kampen mellem dem vilde komme til at stå.

Grev Wedel yttrede i denne samtale ingen lyst til at træde i regentskabets tjeneste, ikke engang som medlem af den kommitté, der skulde bestyre bankvæsenet. Han talte kun ganske löselig derom. Prinsen fik for övrigt det indtryk, at greven havde en påtagen og meget forlegen mine, hvilket forsåvidt også kan stemme med det, der var foregået forud, medens han i forgemakket talte med Jacob Aall.[1] Samtalen blev fört meget höiröstet, således at lyden af de talendes stemmer trængte helt ud i forgemakket, uden at dog de, som ventede der, kunde skille ordene fra hverandre og opfatte, hvad der blev ytret. Da greven efter audiensen atter trådte ud af prinsens værelse, gik han med stærke skridt, og der sporedes på hans ansigt en i höieste grad oprört sindsbevægelse. Men efter hånden som han talte med sine tilstedeværende venner og bekjendte, blev dog denne noget mere dæmpet.

Senere fortalte greven Jacob Aall, at hans samtale med prinsen var gået ud på dagens store politiske spörgsmål. Prinsen havde da også henskudt sig under nationens almindelige bifald til den af ham valgte fremgangsmåde, og lagt sin sag i det guddommelige forsyns hånd, som ikke vilde, at uretfærdighed skulde seire, og sandhed og ret forgå; han havde derhos ytret håb om, at England vilde yde Norges sag sin understöttelse. Greven beråbte sig derimod, til stötte for sine anskuelser, på de europæiske magters vilje og Norges mangel på evne til at modsætte sig denne, og lagde vægt på, at tiden nu var kommen til at forene den skandinaviske halvös tvende riger under en konstitutionel, på begges indvortes forhold grundet forfatning. Han mente, at regenten var forpligtet til at höre, hvilke forslag kongen af Sverige havde at gjöre, förend han afviste al underhandling, og at han uforbeholdent burde forelægge folkets repræsentanter alle omstændigheder i en åben og upartisk fremstilling.[2]

Denne grev Wedels beretning stemmer godt med den ovenfor meddelte fremstilling. Derimod er der ingen grund til at tro, at hele det tillæg, hvormed den er gået over i et svensk verk,[3] er pålideligt, uagtet det tildels stemmer med sandheden, forsåvidt vedkommende forfatter har været vidende om, at grev Wedel overbragte mundtligt

---

[1] Mödet er her skildret efter prinsens dagbogs-optegnelse for $^3/_3$ 1814, der vil blive trykt mellem bilagene til grev Wedels biografi.

[2] Jac. Aalls *Erindringer* (2 udg.), s. 362 flg.

[3] Schinkel-Bergmans *Minnen*, VIII, s. 47 flg. Smlgn. også G. P. Blom, *Norges statsforandring*, s. 137, hvis kortfattede fremstilling måske er påvirket af Schinkel.

bud fra Frederik VI[1] og fortalte prinsen dermed overensstemmende ytringer af Rosenkrantz og Schimmelmann. Efter den svenske beretning skal greven ved at overbringe disse have ægget prinsen, som spurgte, om han var ræd, hvorpå grev Wedel skal have nærmet sig, grebet prinsen i armen og sagt: »Nådige herre! man må være af kongeligt blod for at vove at gjöre mig dette spörgsmål. Jeg kommer aldrig til at dele Deres anskuelser; thi De styrter Norge i en afgrund af ulykker. Men om det gjælder at lægge mod for dagen i en bedre sag, så kom med mig, og vi skulle se, hvem af os der har mest.»

Om aftenen mödtes Aall på Bogstad med grev Wedel og kammerherre Anker og her overlagde disse tre i fællesskab, hvorledes de bedst skulde forholde sig i den kommende tid. Grev Wedel blev her overbevist om, at der for öieblikket ikke var nogen anledning for ham til virksomt at gribe ind i begivenhederne, og at det endog var det rigtigste for ham nu at holde sin virkelige mening tilbage. For en mand som grev Wedel, der var vant til at tale djærvt og ligefrem, var tanken på, at han således måtte vogte sig, ikke synderlig tiltalende; han yndede ikke at lægge skjul på en overbevisning, der hvilede på sandheder, som han mente lå klart for alles öine, og kunde blot med vanskelighed sætte sig ind i, at han, ved at fremholde denne, kun vilde udsætte sig for at stå i sine landsmænds öine som en fædrelandsforræder. Imidlertid måtte han nu böie sig for den ensidighed, med hvilken den offentlige mening udtalte sig for Kristian Frederik og hans planer, i håbet om, at man vilde opnå fremmed, især engelsk understöttelse. Således bleve de tre mænd, der om aftenen 3die marts vare samlede på Bogstad, enige om, at de for öieblikket ikke skulde

---

[1] Ifölge Aalls *Erindringer* (2 udg.), s. 363, noten, havde grev Wedel samme dag, audiensen foregik, fortalt denne forfatter, at Frederik VI:s sidste ord til ham havde været, at »dersom nordmændene endnu havde nogen godhed tilbage for Danmark og det danske kongehus, måtte de ikke modsætte sig foreningen.» — Carsten Anker, som på denne tid befandt sig på veien til England, var allerede ved afreisen fra Kristiania vidende om grevens besög i Venersborg og fik i Kristiansand efterretning om grev Wedels samtale med prinsen (rimeligvis fra denne selv); han skrev i et brev til Kristian Frederik af $^{7}/_{3}$ 1814, der findes i det danske geheimearkiv: »W:s visit til Essen er ublu og djærv. Men kunde D. k. h:hed overvinde sig og den altfor billige fortrydelse til den grad, at tilbyde ham Kristiania stift, da ville det være at samle kul på fiendens hoved. Han modtager det vist ikke, og det er netop, hvad man kunde önske. A. har givet copie af sit mærkelige brev til P. A. til nogle venner i Arendal, vist for at hværve stemmer for sin smukke mening om nödvendigheden af at forenes med Sverige. — — — — Hvad Wedel medbringer fra Rosencrantz om Englands beslutning ej at tillade farten på Norge med korn, inden fortresserne vare overgivne, det behager mig ej. Man skulde da troe, at hensigten var alvorlig. W:s ophold i Venersborg fortjener et hårdere navn end uforsigtighed. Jeg finder det en uanstændig frækhed.»

foretage noget skridt til at forandre de nærværende forhold, skjönt de på den anden side heller ikke vilde fornegte sin tro og overbevisning om, hvad hensynet til fædrelandets sande vel krævede. De besluttede at oppebie tiden for rigsforsamlingens sammentræde, i det håb, at der enten tidligere eller ialfald på denne forsamling vilde fremkomme oplysninger om tingenes sande stilling, der vilde forandre regentens og den större del af folkets politiske anskuelser.[1] Den således fattede beslutning blev også holdt; Aall vendte tilbage til sit hjem ved Tvedestrand, medens grev Wedel og kammerherre Anker bleve på Bogstad.

I Kristian Frederiks öine måtte grev Wedel efter det, som nu var forefaldet mellem dem, blive en mistænkelig person, med hvem han måtte före nöie tilsyn. Da greven ikke havde været i landet, da man aflagde »ed til Norges sag», anså prinsen det nödvendigt at forlange hans skriftlige ed.[2] Han påberåbte sig derved, at grev Wedel var rigets största godsbesidder og desuden statens og hans egen ven. Formen var venskabelig og forekommende; men den stemning, der virkelig rörte sig hos prinsen, var visselig en helt anden.

Grev Wedel tog sig imidlertid en god betænkningstid, og först den 22den insendte han sin ed til prinsen.[3] Men denne var affattet med et sådant forbehold, at den i grunden intet sagde, uden at han vilde hævde Norges selvstændighed og vove liv og blod for det elskede fædreland, ligesom han udtrykkelig sagde, at han kun aflagde eden under det forbehold, at den ikke gjorde nogen indskrænkning i rigsforsamlingens ret til efter modent overlæg i et og alt at bestemme Norges skjæbne.[4] Hermed var Kristian Frederik ingenlunde tilfreds, uden at han dog kunde negte at modtage denne ed, som gav den

---

[1] Aalls *Erindringer* (2 udg.), s. 362 flg.

[2] I prinsens dagbog for 6/3 1814 findes fölgende optegnelse: »J'ai écris une lettre fort polie au comte Wedel pour le demander son serment par écrit.» Hans brev til greven af samme dag findes i hans egenhændige koncept i det danske geheimearkiv og vil efter dette blive trykt mellem bilagene til grev Wedels biografi.

[3] Prinsens dagbog for 22/3 1814: »Aprés avoir fait attendre sa réponse depuis le 6 de mars le comte Wedel a enfin envoyé son serment, mais non sans réserve qui le caractérise. Il commence par dire, que quoi qu'il trouve tout serment à la patrie point nècessaire, il doit selon mon ordonnance le faire — mais avec la réserve, que l'assemblée nationale puisse aprés y avoir mûrement réflechi décider du sort du royaume. La préface n'est écrite que pour montrer son âme énergique, la fin demontra ses vues; il voudroit prouver à la diète, que la Norvège ne peut point rubrister sans se sou mettre à la Suède. Il fera naufrage sur l'ecusil du bonsens et de l'ésprit national.»

[4] Dette brev vil blive trykt mellem bilagene til grev Wedels biografi efter originalen i det danske geheimearkiv.

förste blandt hans modstandere aldeles frie hænder, når det kom til stykket.

Brudet mellem Kristian Frederik og grev Wedel var nu blevet aldeles fuldstændigt, og fra denne tid viste også greven i sin opförsel mod prinsen, at han ikke mere regnede på denne. Når de personlig mödtes, var det knap den almindeligste höflighed, som greven viste Kristian Frederik, og denne forstod også vel, hvad han mente dermed. Grev Wedel synes her at have gået videre, end han burde. Hvor meget han end havde imod alt, som kunde smage af forstillelse og hykleri, så kunde han dog her have fundet en middelvei, der tillod ham at tage större hensyn til sin politiske modstanders höie byrd og stilling, uden derfor at opgive det ringeste af sin meningsfrihed og sin selvstændighed.

En af de få gange, grev Wedel i denne mellemtid, inden rigsforsamlingens åbning så Kristian Frederik, var ved et möde, som den 6te april blev holdt af »selskabet for Norges vel». Prinsen fandt sig der ikke tilfredsstillet ved grevens optræden, men indböd dog denne til at spise ved taffelet, hvor han også kom.[1] Men for övrigt vides der kun lidet om, hvad han foretog sig. Rimeligvis har han for det meste holdt sig rolig på Bærum og Bogstad, og gjort en kort reise til Jarlsberg, hvor han for sit grevskab blev valgt til medlem af rigsforsamlingen sammen med sorenskriver G. P. Blom. I de nærmeste dage, inden rigsforsamlingen tog sin begyndelse, samledes der på Bogstad en del mænd, der delte grev Wedels politiske anskuelser. Der indfandt sig således de to repræsentanter fra Bratsbergs amt, kammerherre Lövenskiold og justitsråd Cloumann, samt sorenskriver Blom. Desværre vides der ikke om flere, f. ex. Jacob Aall og Nikolai Wergeland have været indom Bogstad på sin færd til Eidsvold. Efter hvad det fortaltes prinsen, skulde de der forsamlede have beskjæftiget sig med spörgsmålet om Norges nye forfatning og om, hvad der skulde gjöres for at overbevise folket om, at Norge ikke kunde bestå alene som selvstændig stat, men kun i forening med Sverige. Da grev Wedels fleste meningsfæller vare fra landskaberne i vest for Kristianiafjorden, fik de mellem prinsens fortrolige omgivelser navn af »Vestpartiet» eller

---

[1] Prinsens dagbog for $^{6}/_{4}$ 1814: »Aujourdhui la société royale pour le bien de la Norwegue s'étoit assemblé solenellement. — — — Le comte Wedel fit assez nonjalemment, surtout vis-à-vis de moi, ses excuses, puisqu'il avoit fait écrire le rapport de la 7ième classe par le capt. Mariboe, qui en fit aussi le récit. Wedel dina chez moi avec les autres directeurs.»

»Vestkliken», og under dette omtales de flere gange i breve og optegnelser fra prinsen og hans nærmeste venner.[1]

Grev Wedel og hans meningsfæller stode for Kristian Frederik i et meget dårligt lys og betragtedes af ham og de mange, der nu fulgte ham, som de, der uden videre vilde lægge Norge under et svensk åg. Prinsen og hans omgivelser kjendte og forstode ikke den tankegang, der havde ledet grev Wedel, og de hverken kunde eller vilde betragte hans handlemåde under de rigtige forudsætninger. Men dette kan ikke i nutiden være nogen hindring for at bedömme·den på den rette måde.

Grev Wedel havde i mange år arbeidet mod to mål, at skaffe sit fædreland en konstitutionel forfatning og at sikre denne gjennem en forening med Sverige; han gik derunder ud fra önskeligheden af, at dette opnåedes gjennem selvstændig medvirkning fra hans og hans landsmænds side. Efter at hans forslag i 1813 ikke havde ledet til noget, forholdt han sig rolig afventende; da han i 1814 under opholdet i Danmark havde modtaget budskabet om Kielerfreden, var det hans förste tanke at nå Norge uden at beröre svensk grund. Som fuldstændig fri mand vilde han gjense sit fædreland, og hvad han der vilde udrette, kan ikke have været noget andet end at stille sig i spidsen for det uafhængige Norge og indlede forhandlinger om en tilslutning til Sverige på de forud antydede vilkår. Underhandlingerne fra våren 1813 måtte nu vise ham vei, hvor han skulde finde sin opgave. Men Skageraks is greb her på en afgjörende måde ind i Norges skjæbne; den tvang grev Wedel til at vende tilbage til Köbenhavn og lægge veien om Venersborg. I denne mellemtid var Kristian Frederik kommen ham i forkjöbet. Men grev Wedels holdning blev den samme, og han lod sig hverken böie til den ene eller til den anden side. Mellem hans optræden i Venersborg og bagefter i Kristiania er der fuld indre overensstemmelse: han vilde være den frie og ubundne mand. Det holdt ham efter hjemkomsten hårdt at opgive sine forhåbninger, at være den, der stillede sig i spidsen for sine landsmænds frihedsverk, og det synes, som om denne forsagelse

[1] Prinsens dagbog for $^{6}/_{4}$ 1814 i umiddelbar fortsættelse af det i foreg. note anförte: »Une clique de l'ouest s'assemble à Bogstad pour conférer au sujet de la nouvelle constitution et surtout pour démontrer, à ce que je crois, que la Norwegue ne peut pas subsister isolemment. Je nomme ce comte, le chamb. Lövenskiold, le conseiller Kloumann et le juge Blom de la comtée comme les premiers moteurs.» Om navnet »Vestpartiet» smlgn. for övrigt forf:s *Bidrag til Norges historie i 1814*, I, s. 305.

endnu i det sidste øieblik har kostet ham en kamp, hvis udgang dog, med hans kjærlighed til Norge, ikke kunde blive tvivlsom. En vei stod ham fremdeles åben til at virke for sine synsmåder; når han mödte på Eidsvold den 10de april, var han igjen fri. Thi kun indtil da havde han bundet sig ved sin ed. Grev Wedels og det såkaldte svenske partis færd på Eidsvold i 1814 kan alene forståes, når man har for öie, hvad der var gået forud, i 1813. Her er der en uoplöselig, men hidtil stadig misforstået indre sammenhæng.

Aftryck ur *Nordisk tidskrift 1883.*

Stockholm, 1883. Kongl. Boktryckeriet.

LIBRARY OF CONGRESS
0 028 135 910 1